

NEOPHODNO JE STAVITI POD ZAŠTITU SVA PLANIRANA IZVORIŠTA REGIONALNIH SISTEMA ZA SNABDEVANJE VODOM NASELJA

U zakonodavstvu Srbije koje se odnosi na oblast voda postoji jedan dualizam nadležnosti koji treba što pre preispitati, jer može da bude uzrok velikih problema u neposrednoj budućnosti. Taj dualizam se ogleda u sledećem. Zadatak državnih organa iz sektora voda je da se staraju o planiranju razvoja, realizaciji i održavanju integralnih vodoprivrednih sistema, koji po neumitnoj tehnološkoj logici obuhvataju i sisteme za snabdevanje vodom naselja (ti sistemi su samo jedan od podsistema u integralnim vodoprivrednim sistemima). Sa druge strane, Ministarstvu zdravlja povereno je da se stara o zonama sanitarne zaštite izvorišta vodosnabdevanja. U skladu sa tim Ministarstvo zdravlja je definisalo Pravilnik o načinu određivanja i održavanja zona sanitarne zaštite izvorišta vodosnabdevanja (Sl.Glasnik RS 92/08). Taj dokument je čisto tehnološki, hidrotehnički (posebno u delu koji se odnosi na određivanje zona zaštite izvorišta podzemnih voda), i bilo bi logično da se o tome stara sektor voda, jer su te zone zaštite jedan od najvažnijih segmenata pri planiranju i održavanju integralnih vodoprivrednih sistema. Po postulatima Teorije upravljanja takvo preplitanje nadležnosti nije dobro. No, i pored toga, do sada nije bilo većih 'međuresornih' problema. Saradnja oba resora je bila dobra dok su se uspostavljale zone sanitarne zaštite izvorišta koja su već u funkciji. Problem nastupa sada, kada treba bez ikakvog odlaganja staviti pod zaštitu sva za neposrednu budućnost planirana izvorišta za velike regionalne sisteme za snabdevanje vodom naselja. Radi se o izvorištima koja trenutno još nisu angažovana, ili se koriste samo delimično, ali čiji je značaj takav da Srbija ne može da preživi bez njih u skoroj budućnosti. (Slika: Akumulaciju Zavoj već je 'napadnuta' čak i kućama na vodi).

Velika izvorišta podzemnih i površinskih voda obuhvaćena Prostornim planom Republike Srbije (PPRS) su neophodna, i za njih je zatražena zaštita od gradnje objekata koji bi ugrozili kvalitet vode. Problem nastaje sada zbog toga što resor zdravstva, kao nadležan za zone zaštite, ne uviđa potrebu da se uspostave zone zaštite na izvorištima koja su predviđena kao ključna u budućnosti. To je, ipak, neophodno uraditi, i resor voda ne sme da odustane od insistiranja na tome. To ilustrujemo sa dva primera i jednim komentarom. Sve tri akumulacije na Uvcu (Sjenica, Kokin Brod i Radoinja) su prema PPRS ključna strateška rezerva vode Srbije. Taj sistem se već sada koristi za snabdevanje vodom, jer se iz vodostana HE Bistrica već zahvata voda za snabdevanje vodom Priboja.

No, PPRS predviđa prebacivanje dela vode u periodima povodanja iz tog sistema u sliv Velikog Rzava, čime se, uz realizaciju akumulacije Orlovača na toj reci, ostvaruje strateška rezerva vode za zapadni i centralni deo Srbije. Zato je zaštita Sistema Uvac apsolutno neohodna. Takođe, akumulacija Zavoj na Visočici do sada nije neposredno korišćena za snabdevanje vodom, ali je to praktično jedina strateška rezerva vode u slivu Južne Morave, koja će biti aktivirana i kao akumulacija za snabdevanje vodom naselja, kao ključna strateška rezerva voda na nišavsko-južnomoravskom pravcu. Već je započet opasan proces degradacije te dragocene akvatorije gradnjom i na obali, pa čak i na vodi (*videti sliku*), uz izlivanje otpadnih voda u jezero. Zato je zaštita te akumulacije veoma hitna. Treba dodati još i ovu važnu činjenicu. Analize promena do kojih već dolazi zbog klimatskih promena pokazuju da se u Srbiji značajno pogoršavaju vodni režimi i po prosečnim vrednostima i po raspodeli padavina i oticaja tokom godine. Ta pogoršanja su posebno značajna u istočnom, jugoistočnom i južnom delu Srbije. Dramatično se pogoršavaju i uslovi za obnavljanje kapaciteta podzemnih voda (smanjenja tokom leta čak i do 75%), tako da će mnoga naselja koja se sada snabdevaju iz podzemnih voda morati da se tokom vremena priključuju na regionalne sisteme koji imaju i izvorišta iz akumulacija. Sve su to razlozi zbog kojih Republička direkcija za vode treba da istrajava da se prostornim planovima posebnih namena i merama sanitarne zaštite obuhvate i stave u režim zaštite i sva izvorišta koja još nisu u funkciji, ali čija je neophodnost za snabdevanje naselja predviđena u PPRS.